

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Net op Zee Nederwiek 3

Tussentijds toetsingsadvies over het milieueffectrapport

11 december 2024 / projectnummer: 3728

1 Advies over het MER in het kort

TenneT wil een hoogspanningsverbinding aanleggen van het windenergiegebied Nederwiek Noord op de Noordzee naar het landelijke hoogspanningsnet. Voor deze verbinding, genaamd 'Net op zee Nederwiek 3', zijn vier tracés onderzocht. Deze tracés sluiten aan op het landelijke elektriciteitsnet in Geertruidenberg of Moerdijk (zie figuur 1). Om de milieugevolgen mee te kunnen wegen bij de keuze over deze verbinding wordt in twee fases een milieueffectrapport (MER) opgesteld. MER fase 1 brengt de milieueffecten in beeld van de verschillende tracés en converterstationlocaties. Het tracé dat de voorkeur heeft (het 'voorkeursalternatief') wordt vervolgens verder uitgewerkt. MER fase 2 brengt de milieueffecten van dit voorkeursalternatief gedetailleerder in beeld. De minister van Klimaat en Groene Groei heeft, mede namens de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna: 'de Commissie') gevraagd te adviseren over MER fase 1.¹ In dit advies spreekt de Commissie zich uit over de juistheid en de volledigheid van MER fase 1.

Wat staat in MER fase 1?

Net op zee Nederwiek 3 bestaat uit vijf onderdelen: van het platform op zee tot en met de aansluiting op het landelijke elektriciteitsnet.² De verbinding van het windpark tot de Voordelta is niet onderzocht in deze fase. Dit deel is al eerder onderzocht voor Netten op zee Nederwiek 1 en 2, aldus MER fase 1.³ Het tracé tot aan de Voordelta zal parallel lopen aan het tracé van Nederwiek 1 en 2. MER fase 1 richt zich daarom op het deel vanaf de Voordelta tot aan Moerdijk óf Geertruidenberg. In MER fase 1 zijn hiervoor vier tracéalternatieven onderzocht. Het gaat om (1) Buisleidingenstrook (BLS), (2) Voorne Hoeksche Waard (VHW), (3) Binnenwateren (BWA), en (4) Goeree-Overflakkee (GOF). Binnen deze alternatieven zijn ook enkele varianten onderzocht. Daarnaast zijn er locaties onderzocht voor een converterstation: zes in Moerdijk en vijf in Geertruidenberg. MER fase 1 bevat nog geen voorkeursalternatief voor het tracé en de locatie van het converterstation.

In MER fase 1 staat dat de alternatieven, in algemene zin, negatieve effecten hebben op de natuur op land én op zee en in binnenwateren. Alternatief Binnenwateren heeft ten opzichte van de andere alternatieven meer effecten op de binnenwateren (zoals op bodem en water en archeologische verwachtingswaarden), Kaderrichtlijn Water (KRW)-waterlichamen en Natura 2000-gebieden. Dit alternatief heeft minder negatieve effecten op land, zoals op leefomgeving en op het Natuurnetwerk Nederland. De stationslocaties in Geertruidenberg hebben grotendeels negatieve effecten op Natura 2000-gebieden. In Moerdijk is het effect op Natura 2000-gebieden veelal neutraal.

¹ Pondera en Arcadis. 2024. *MER Net op zee Nederwiek 3*.

² Het betreft de onderdelen: (1) platform op zee, (2) ondergronds kabeltracé op zee, (3) ondergronds kabeltracé op land en/of binnenwateren naar het converterstation; (4) converterstation op land, en (5) ondergronds kabeltracé van converterstation naar een 380 kV-hoogspanningsstation voor aansluiting op het landelijke elektriciteitsnet.

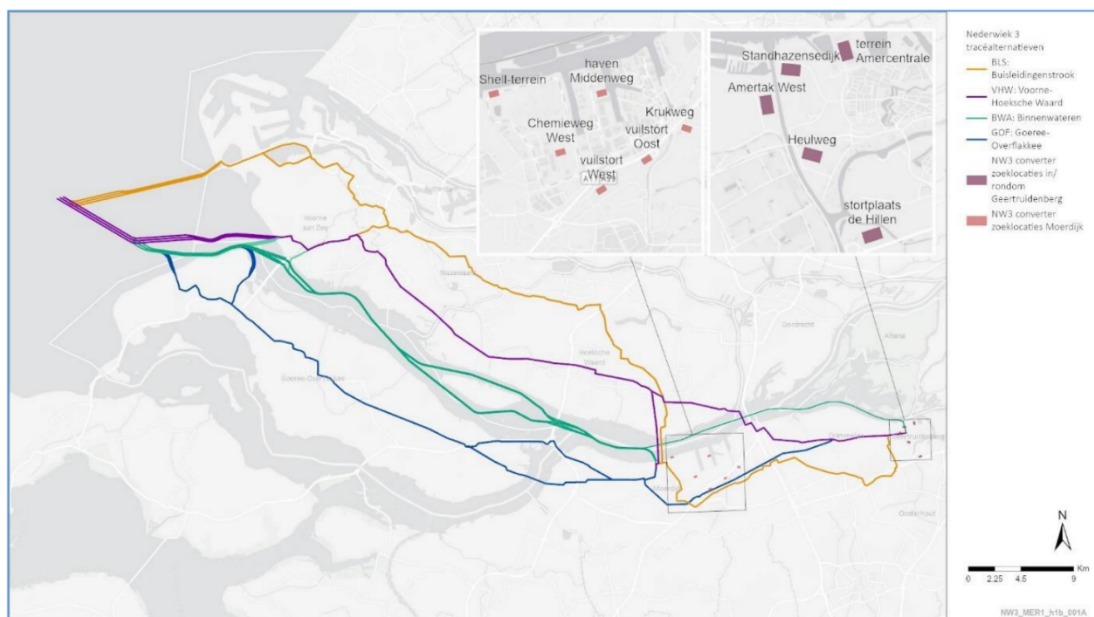
³ Het MER voor Net op zee Nederwiek 1 en het advies van de Commissie daarover is hier te vinden op de website van de Commissie: [3647. Net op zee Nederwiek 1](#). Het MER voor Net op zee Nederwiek 2 en het advies van de Commissie daarover is hier te vinden op de website van de Commissie: [3648. Net op zee Nederwiek 2](#).

Wat is het advies van de Commissie?

De Commissie heeft zich in haar advies gebaseerd op de milieu-informatie van de tracéalternatieven vanaf de Voordelta tot Geertruidenberg of Moerdijk. MER fase 1 is van goede kwaliteit. Het is veelomvattend, diepgaand en heeft een hoge informatiedichtheid. Het rapport is goed leesbaar en de milieueffecten zijn goed en navolgbaar onderbouwd. Ook is de uitgebreide informatie toegankelijk gemaakt in een samenvatting die zelfstandig leesbaar is én een goede afspiegeling is van de inhoud van MER fase 1.

De Commissie constateert dat het MER fase 1 de essentiële informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen bij de keuze over een voorkeustracé voor Net op zee Nederwiek 3.

In hoofdstuk 2 van dit advies geeft de Commissie een aantal aandachtspunten voor het MER fase 2.

Figuur 1: Tracéalternatieven en converterstationlocaties Net op zee Nederwiek 3 (bron: MER fase 1).

Aanleiding MER

Om de hoogspanningsverbinding Nederwiek 3 mogelijk te maken is een projectbesluit en een omgevingsvergunning nodig. Er moet een MER worden opgesteld vanwege de aanleg van een hoogspanningsleiding (categorie J8 van Bijlage V bij het Omgevingsbesluit onder de Omgevingswet) en werkzaamheden voor het onttrekken of kunstmatig aanvullen van grondwater (categorie K1). Ook moet een Passende beoordeling worden opgesteld. Daarom is een gecombineerd plan-project-MER opgesteld.

Er is een MER fase 1 opgesteld om de effecten in beeld te brengen van vier tracéalternatieven vanaf de Voordelta naar Geertruidenberg of Moerdijk. De Commissie is gevraagd om hierover te adviseren. Op basis van onder andere MER fase 1, het advies van de Commissie én een Integrale Effectanalyse⁴ kiest het

⁴ In een Integrale Effectanalyse (IEA) wordt, naast de milieueffecten, ook de effecten op de omgeving, de technische haalbaarheid en de kosten onderzocht.

bevoegd gezag een voorkeursalternatief (VKA).⁵ Het VKA wordt vervolgens nader uitgewerkt. De milieueffecten daarvan worden in MER fase 2 in beeld gebracht voor het projectbesluit en de diverse vergunningen.

Rol van de Commissie

De Commissie is onafhankelijk, bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Ze schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer TenneT. Het bevoegd gezag – in dit geval de minister van Klimaat en Groene Groei en de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening – besluit over Net op zee Nederwiek 3.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. De projectstukken die bij het advies zijn gebruikt staan op de website. Deze zijn te vinden door nummer 3728 op www.commissiener.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Toelichting op het advies

Het MER fase 1 bevat de informatie die nodig is om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen bij de besluitvorming over Net op zee Nederwiek 3. De Commissie wil met onderstaande aanbevelingen een bijdrage leveren aan de kwaliteit van het MER fase 2 en de verdere besluitvorming.

2.1 Risico's planning onderzoeken in volgende fase

MER fase 1 bevat de informatie over de milieueffecten die past bij het kiezen van een (indicatief) voorkeursalternatief (VKA). Wel worden enkele verdiepende onderzoeken pas uitgevoerd in de volgende fase (MER fase 2). Zo is er nog geen Passende beoordeling⁶ gemaakt (zie ook paragraaf 2.2 van dit advies). Ook is er geen archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd. De Commissie kan zich vinden in deze aanpak. Zij wijst er volledigheidshalve wel op dat deze aanpak het risico met zich meebrengt dat de uitkomsten van deze verdiepende onderzoeken kunnen leiden tot wenselijke of zelfs noodzakelijke aanpassingen aan het tracé. Bijvoorbeeld om onaanvaardbare gevolgen te voorkomen en/of tot een tracé te komen dat niet strijdig is met wet- en regelgeving. De Commissie beveelt aan hiermee rekening te houden in het vervolgproces.

⁵ In MER fase 1 staat dat het besluit over het VKA een informele stap is waarbij het bevoegd gezag het gekozen alternatief kenbaar maakt.

⁶ Een Passende beoordeling is een gedetailleerde analyse van de gevolgen voor Natura 2000-gebieden. Deze beoordeling moet worden gemaakt als niet kan worden uitgesloten dat een plan of project significante gevolgen heeft voor deze gebieden. Voor meer informatie, zie de factsheet van de Commissie: [Natura 2000, significantie en Passende beoordeling](#).

2.2 Natuur

MER fase 1 bevat veel informatie over de gevolgen voor de natuur, waarbij het detailniveau aansluit bij de informatie die nodig is voor het kiezen van een (indicatief) voorkeursalternatief. Zowel op zee, de binnenwateren als op land hebben alle tracéalternatieven (zonder mitigatie) negatieve of zeer negatieve effecten op de natuur. Deze gevolgen zijn mogelijk groter in samenhang met andere ontwikkelingen, waaronder 380 kV-hoogspanningsverbindingen. Wel zijn de effecten vaak van tijdelijke aard. Na mitigatie⁷ resteren volgens het MER vooral (licht) negatieve effecten maar ook met mitigatie worden bij sommige alternatieven zeer negatieve effecten niet uitgesloten.

De Commissie kan zich vinden in deze effectbeoordeling. Volledigheidshalve wijst ze er op dat de volgende risico's mogelijk niet zonder nadere studie voldoende beperkt kunnen worden:

- Stikstofdepositie: in MER fase 2 worden stikstofberekeningen uitgevoerd die ook in de Passende beoordeling worden betrokken. MER fase 1 maakt duidelijk dat de omvang van de stikstofdepositie per tracéalternatief en converterstationlocatie kan verschillen. Dit is een belangrijk gegeven bij de keuze voor het voorkeursalternatief omdat het nodig kan zijn om (per saldo) te vermijden dat er een (tijdelijke) toename van stikstofdepositie is. De opgave per alternatief kan daarbij in belangrijke mate verschillen.
- Effecten op zeer verstoringsgevoelige vogelsoorten: de Commissie acht het voorkomen van onaanvaardbare verstoring van zwarte zee-eenden⁸ en slaap- en rustplaatsen van vogels (inclusief hoogwatervluchtplaatsen)⁹ een aanzienlijke opgave. Het is daarom van belang om bij het vervolgonderzoek zo veel mogelijk rekening te houden met ecologisch minst kwetsbare perioden van beschermde soorten, en eventuele conclusies dat soorten zonder ontoelaatbare gevolgen kunnen 'uitwijken' goed te onderbouwen.
- Gevolgen voor de staat van instandhouding in samenhang met andere activiteiten: in MER fase 2 wordt de beoordeling van de cumulatieve gevolgen door verstoring én aantasting leefgebied mogelijk complex door de ongelijksoortige effecten. De Commissie adviseert om de effecttypen die in samenhang een versterkt negatief effect kunnen hebben op beschermde gebieden en soorten als tussenstap in beeld te brengen, en ook mitigerende en/of ecologische inpassingsmaatregelen in samenhang te beoordelen.

Als in fase 2 blijkt dat ontoelaatbare effecten van het VKA niet uitgesloten kunnen worden, dan kan aanpassing van het voorlopige VKA noodzakelijk zijn. De Commissie kan uit MER fase 1 niet duidelijk afleiden hoe hiermee wordt omgegaan. Te denken valt aan het inbouwen van processtappen op grond van milieu-informatie om dit risico zo laag mogelijk te houden.

⁷ Uit jurisprudentie over de Natura 2000-wetgeving blijkt dat mitigerende maatregelen alleen in een Passende beoordeling betrokken mogen worden. Mitigatie is hier wel al in MER fase 1 betrokken (zonder Passende beoordeling dus) om in te schatten of het project in een latere fase uitvoerbaar is binnen de natuurwetgeving. De Commissie kan zich in deze opzet vinden, omdat hiermee in beeld komt of sprake is van 'reële alternatieven'. Bij MER fase 2 wordt een Passende beoordeling opgesteld voor het projectbesluit en het aanvragen van vergunningen.

⁸ Deze soort heeft een grote verstoringsafstand (mogelijk 2.000 meter) terwijl concentraties in de kustwateren veelal niet makkelijk tijdig te detecteren zijn.

⁹ Als tijdelijk moet worden uitgeweken naar alternatieve slaap- en rustplaatsen zal het vaak om suboptimale locaties gaan die leiden tot relatief veel energieverlies (bijvoorbeeld door meer verstoring en grotere afstanden tot voedselgebieden) en daarmee hogere sterfte. Deze verhoogde sterfte is niet zonder meer omkeerbaar als de veerkracht van de in Nederland verblijvende populaties nu al niet op orde is.

2.3 Samenvatting

De samenvatting is zelfstandig leesbaar én is een goede afspiegeling van de inhoud van MER fase 1. Dit onderdeel bevat duidelijke figuren, kaarten en tabellen. Met 72 pagina's is de samenvatting wel erg lang. Dit komt mede doordat de effecten van meerdere tracéalternatieven én meerdere converterstationlocaties zijn beoordeeld, inclusief mitigerende maatregelen. De Commissie beveelt aan om voor MER fase 2 ook een beknopte(re) samenvatting op te stellen als blijkt dat de samenvatting van vergelijkbare omvang is als in MER fase 1. Hierbij kan gedacht worden aan het opstellen van een beknopte algemene samenvatting én een uitgebreidere technische samenvatting.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing

Toetsing door de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

dr. Pieter Boot

dr. Erik Cammeraat

dr. Heleen van Londen

dr. Patrick Patiwael (secretaris)

Marja van der Tas (voorzitter)

ing. Rob Vogel

dr. Fred Woudenberg

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld

Projectbesluit.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor projecten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een milieueffectrapport (MER) vereist zijn. Uit [Bijlage V van het Omgevingsbesluit](#) onder de Omgevingswet volgt om welke projecten het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om het project J8 "aanleg, wijziging of uitbreiding van een bovengrondse hoogspanningsleiding van (1) een spanning van 220 kV of meer; en (2) een lengte van meer dan 15 km" en K1 "werkzaamheden voor het onttrekken of kunstmatig aanvullen van grondwater". Een MER is ook nodig omdat effecten op Natura 2000-gebieden optreden die in een Passende beoordeling moeten worden beschreven. Daarom wordt een gecombineerd plan-/project-MER opgesteld.

Bevoegd gezag besluit

Minister van Klimaat en Groene Groei (in afstemming met de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening).

Initiatiefnemer besluit

TenneT.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

Het bevoegd gezag heeft de Commissie niet in de gelegenheid gesteld om zienswijzen en adviezen bij haar advies te betrekken.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3728](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage

A. v. Schendelstraat 760

3511 MK Utrecht

t 030-2347666

e info@commissiemer.nl

w commissiemer.nl

